

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΥΠΑΤΗ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΗΣ
ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΚΟΙΝΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Βρυξέλλες, 5.12.2018
JOIN(2018) 36 final

**ΚΟΙΝΗ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ, ΤΟΥ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ, ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ, ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Σχέδιο δράσης κατά της παραπληροφόρησης

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ελευθερία της έκφρασης αποτελεί θεμελιώδη αξία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία κατοχυρώνεται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και στα συντάγματα των κρατών μελών. Ο ανοικτός και δημοκρατικός χαρακτήρας των κοινωνιών μας εξαρτάται από τη δυνατότητα των πολιτών να έχουν πρόσβαση σε ποικίλες επαληθεύσιμες πληροφορίες ώστε να μπορούν να σχηματίσουν άποψη σχετικά με διάφορα πολιτικά ζητήματα. Με τον τρόπο αυτό, οι πολίτες μπορούν να συμμετέχουν στον δημόσιο διάλογο έχοντας πλήρη ενημέρωση και να εκφράζουν τη βούλησή τους μέσω ελεύθερων και δίκαιων πολιτικών διαδικασιών. Οι εν λόγω δημοκρατικές διαδικασίες δοκιμάζονται ολοένα και περισσότερο από την εσκεμμένη και συστηματική διάδοση της παραπληροφόρησης σε μεγάλη κλίμακα.

Η παραπληροφόρηση νοείται ως επαληθεύσιμα ψευδής ή παραπλανητική πληροφορία που δημιουργείται, παρουσιάζεται και διαδίδεται για οικονομικό όφελος ή για την εσκεμμένη εξαπάτηση του κοινού και μπορεί να προκαλέσει δημόσια ζημία¹. Στην έννοια της δημόσιας ζημίας περιλαμβάνονται οι απειλές για τις δημοκρατικές διαδικασίες, καθώς και για δημόσια αγαθά όπως η υγεία, το περιβάλλον ή η ασφάλεια των πολιτών της Ένωσης. Η παραπληροφόρηση δεν περιλαμβάνει τα ακούσια λάθη, τη σάτιρα και την παρωδία ή τις απόψεις και τον σχολιασμό που έχουν σαφή κομματική ταυτότητα. Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στο παρόν σχέδιο δράσης αφορούν μόνο το περιεχόμενο παραπληροφόρησης που είναι νόμιμο σύμφωνα με το ενωσιακό ή το εθνικό δίκαιο. Δεν θίγουν τυχόν εφαρμοστέα νομοθεσία της Ένωσης ή οποιουδήποτε κράτους μέλους, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων για το παράνομο περιεχόμενο².

Μετά τη χημική επίθεση στο Salisbury και τα σχετικά συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου³, η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος υπέβαλαν κοινή ανακοίνωση σχετικά με την ενίσχυση της ανθεκτικότητας για την αντιμετώπιση των υβριδικών απειλών⁴, στην οποία τονίστηκε ότι ο τομέας της στρατηγικής επικοινωνίας συνιστά πεδίο προτεραιότητας για περαιτέρω εργασίες. Στη συνέχεια, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κάλεσε «την Ύπατη Εκπρόσωπο και την Επιτροπή να υποβάλουν έως τον Δεκέμβριο του 2018, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Μαρτίου 2015, σχέδιο δράσης με συγκεκριμένες προτάσεις για συντονισμένη ενωσιακή ανταπόκριση στην πρόκληση της παραπληροφόρησης, που θα περιλαμβάνει μεταξύ άλλων κατάλληλες εξουσιοδοτήσεις και επαρκείς πόρους για τις σχετικές ομάδες στρατηγικών επικοινωνιών της ΕΥΕΔ»⁵.

Το παρόν σχέδιο δράσης ανταποκρίνεται στην έκκληση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για λήψη μέτρων για «να προστατευθούν τα δημοκρατικά συστήματα της Ένωσης και να καταπολεμηθεί η παραπληροφόρηση, μεταξύ άλλων και στο πλαίσιο των επερχόμενων ευρωπαϊκών εκλογών, με πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων»⁶. Βασίζεται σε υφιστάμενες πρωτοβουλίες της Επιτροπής και στο έργο της ειδικής ομάδας «East Strategic

¹ Ανακοίνωση σχετικά με την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης στο διαδίκτυο, COM (2018) 236.

² Η Επιτροπή πρότεινε στοχευμένα μέτρα για την αντιμετώπιση της διάδοσης παράνομου περιεχομένου στο διαδίκτυο, στα οποία περιλαμβάνεται η σύσταση σχετικά με μέτρα για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του παράνομου περιεχομένου στο διαδίκτυο (C (2018) 1177). Βλ. επίσης την πρόταση κανονισμού σχετικά με την πρόληψη της διάδοσης τρομοκρατικού περιεχομένου στο διαδίκτυο COM (2018) 640, καθώς και την αναθεωρημένη οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων που εγκρίθηκε στις 6 Νοεμβρίου 2018.

³ Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 22 Μαρτίου 2018

⁴ JOIN(2018) 16.

⁵ Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 28 Ιουνίου 2018

⁶ Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 18 Οκτωβρίου 2018.

Communication» της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης. Καθορίζει τις δράσεις που πρέπει να αναληφθούν από την Επιτροπή και την Ύπατη Εκπρόσωπο, με τη συνδρομή της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης και σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Το παρόν σχέδιο περιλαμβάνει τις παρατηρήσεις που διατύπωσαν τα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων και στο πλαίσιο συζητήσεων στο Συμβούλιο⁷, στην Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων Ι και ΙΙ, στην Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας, στις σχετικές ομάδες εργασίας του Συμβουλίου και σε συνεδριάσεις των διευθυντών στρατηγικής επικοινωνίας και των πολιτικών διευθυντών των Υπουργείων Εξωτερικών. Λαμβάνει, επίσης, υπόψη τη συνεργασία με τους βασικούς εταίρους της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων του Οργανισμού Βορειοατλαντικού Συμφώνου και της Ομάδας των 7 (G7)⁸.

Στην ανακοίνωση σχετικά με την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης στο διαδίκτυο (ανακοίνωση του Απριλίου) υπογραμμίστηκε ο καίριος ρόλος που διαδραματίζει η κοινωνία των πολιτών και ο ιδιωτικός τομέας (ιδίως οι πλατφόρμες μέσων κοινωνικής δικτύωσης) στην αντιμετώπιση του προβλήματος της παραπληροφόρησης. Για να δοθεί συνέχεια στην ανακοίνωση, τον Σεπτέμβριο του 2018 οι διαδικτυακές πλατφόρμες και ο διαφημιστικός κλάδος υπέγραψαν έναν κώδικα δεοντολογίας με σκοπό την αύξηση της διαφάνειας στο διαδίκτυο και την προστασία των πολιτών, ιδίως εν όψει των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο του 2019, αλλά και με πιο μακροπρόθεσμη προοπτική. Είναι πλέον απαραίτητο αυτοί οι παράγοντες να επιτύχουν τους στόχους που καθορίστηκαν από την Επιτροπή τον Απρίλιο και να συμμορφωθούν πλήρως με τον κώδικα δεοντολογίας⁹. Παράλληλα αναπτύσσεται ένα ανεξάρτητο δίκτυο ελεγκτών γεγονότων προκειμένου να αυξηθεί η ικανότητα εντοπισμού και αποκάλυψης του υλικού παραπληροφόρησης, ενώ καταβάλλονται συνεχείς προσπάθειες σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο για την υποστήριξη της παιδείας στα μέσα.

Το παρόν σχέδιο δράσης συνοδεύεται από έκθεση προόδου σχετικά με την ανακοίνωση του Απριλίου¹⁰. Η έκθεση αυτή παρουσιάζει την πρόοδο που έχει επιτευχθεί όσον αφορά τις διάφορες δράσεις, και ιδίως τον κώδικα δεοντολογίας, την προώθηση ενός ασφαλούς, αξιόπιστου και υπεύθυνου διαδικτυακού οικοσυστήματος, τις δραστηριότητες που συνδέονται με την αύξηση της ευαισθητοποίησης και την παιδεία στα μέσα, καθώς και την υποστήριξη των ανεξάρτητων μέσων και της ποιοτικής δημοσιογραφίας.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αναγνώρισε για πρώτη φορά την απειλή των διαδικτυακών εκστρατειών παραπληροφόρησης το 2015, όταν ζήτησε από την Ύπατη Εκπρόσωπο να αντιδράσει στις εκστρατείες παραπληροφόρησης της Ρωσίας. Η ειδική ομάδα «East Strategic Communication» δημιουργήθηκε για να αντιμετωπίσει αυτό το ζήτημα και να αυξήσει την ευαισθητοποίηση γύρω από αυτό. Επιπλέον, με την κοινή ανακοίνωση για την αντιμετώπιση υβριδικών απειλών¹¹ συστάθηκε η Μονάδα Ανάλυσης Υβριδικών Απειλών στο πλαίσιο της

⁷ Βλ. συζήτηση προσανατολισμού με θέμα «Αντιμετώπιση της εξάπλωσης της παραπληροφόρησης στο διαδίκτυο: προκλήσεις για το οικοσύστημα των μέσων ενημέρωσης» και τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2018.

⁸ Στη δέσμευση του Charlevoix για την προστασία των δημοκρατιών από εξωτερικές απειλές, οι ηγέτες της G7 δεσμεύτηκαν να αναλάβουν συντονισμένη δράση για την αντιμετώπιση ξένων παραγόντων που επιδιώκουν να υπονομεύσουν τις δημοκρατικές κοινωνίες και τους θεσμούς μας, τις εκλογικές διαδικασίες μας, την κυριαρχία και την ασφάλειά μας.

⁹ Βλ. επίσης τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2018.

¹⁰ COM(2018) 794.

¹¹ Ενώ οι ορισμοί των υβριδικών απειλών ποικίλουν και πρέπει να παραμείνουν ευέλικτοι ώστε να ανταποκρίνονται στην εξελισσόμενη φύση των εν λόγω απειλών, η έννοια καλύπτει τον συνδυασμό καταναγκαστικής και ανατρεπτικής δραστηριότητας, συμβατικών και μη συμβατικών μεθόδων (π.χ. διπλωματικές, στρατιωτικές, οικονομικές, τεχνολογικές μέθοδοι) που χρησιμοποιούνται με συντονισμένο

Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης ως ενιαίο σημείο εστίασης για την ανάλυση υβριδικών απειλών. Η ανακοίνωση οδήγησε, επίσης, στη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Κέντρου Αριστείας για την αντιμετώπιση των υβριδικών απειλών, το οποίο διαδίδει τις βέλτιστες πρακτικές και υποστηρίζει τις δραστηριότητες της Ένωσης και του Οργανισμού Βορειοατλαντικού Συμφώνου στον τομέα αυτό.

Εν όψει των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο του 2019 και πάνω από 50 προεδρικών, εθνικών ή τοπικών/περιφερειακών εκλογών που θα πραγματοποιηθούν στα κράτη μέλη μέχρι το 2020, είναι επείγουσα ανάγκη να εντατικοποιηθούν οι προσπάθειες για τη διασφάλιση ελεύθερων και δίκαιων δημοκρατικών διαδικασιών. Οι απειλές κατά της δημοκρατίας σε οποιοδήποτε κράτος μέλος μπορούν να βλάψουν την Ένωση στο σύνολό της. Επιπλέον, στο στόχαστρο της παραπληροφόρησης βρίσκονται συχνά τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι εκπρόσωποί της με στόχο την υπονόμευση του ίδιου του ευρωπαϊκού εγχειρήματος. Στις 12 Σεπτεμβρίου 2018 η Επιτροπή ενέκρινε μέτρα¹² για τη διασφάλιση ελεύθερων και δίκαιων ευρωπαϊκών εκλογών και συνέστησε την επιβολή κυρώσεων, όπου κρίνεται σκόπιμο, μεταξύ άλλων για την παράνομη χρήση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με στόχο να επηρεαστεί το αποτέλεσμα των εκλογών¹³. Επιπλέον, είναι επιτακτική ανάγκη τα κράτη μέλη να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για να διαφυλάξουν την ακεραιότητα των εκλογικών συστημάτων και υποδομών τους και να τα υποβάλουν σε δοκιμές πριν από τις ευρωπαϊκές εκλογές.

Οι εκστρατείες παραπληροφόρησης, ιδίως από τρίτες χώρες, συχνά αποτελούν τακτική του υβριδικού πολέμου¹⁴, που διεξάγεται με κυβερνοεπιθέσεις και παραβιάσεις δικτύων (hacking)¹⁵. Υπάρχουν στοιχεία που υποδεικνύουν ότι ξένοι κρατικοί παράγοντες αναπτύσσουν ολοένα και περισσότερο στρατηγικές παραπληροφόρησης με σκοπό να επηρεάσουν τον κοινωνικό διάλογο, να διχάσουν και να παρέμβουν στη δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων. Στο στόχαστρο αυτών των στρατηγικών δεν τίθενται μόνο τα κράτη μέλη, αλλά και χώρες εταίροι της ανατολικής γειτονίας, καθώς και χώρες στη νότια γειτονία, τη Μέση Ανατολή και την Αφρική.

Η παραγωγή και/ή διάδοση υλικού παραπληροφόρησης από ρωσικές πηγές έχει αναφερθεί στο πλαίσιο διαφόρων εκλογών και δημοψηφισμάτων στην ΕΕ¹⁶. Έχουν τεκμηριωθεί

τρόπο από κρατικούς ή μη κρατικούς παράγοντες για την επίτευξη ειδικών στόχων, παραμένοντας ωστόσο κάτω από το όριο της επίσημης κήρυξης πολέμου. Συνήθως δίνεται έμφαση στην εκμετάλλευση των τρωτών σημείων του στόχου και στη δημιουργία αμφιβολιών προκειμένου να παρεμποδίζονται οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Οι μαζικές εκστρατείες παραπληροφόρησης που χρησιμοποιούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για τον έλεγχο του πολιτικού αφηγήματος ή τη ριζοσπαστικοποίηση, τη στρατολόγηση και την καθοδήγηση ατόμων μπορούν να αποτελέσουν τα μέσα υβριδικών απειλών. Βλ. JOIN(2016) 18.

¹² Για πλήρη επισκόπηση των μέτρων, βλ. την ανακοίνωση σχετικά με τη διασφάλιση ελεύθερων και δίκαιων ευρωπαϊκών εκλογών, COM (2018) 637 final.

¹³ Οι κυρώσεις αυτές έρχονται να προστεθούν σε αυτές που προβλέπονται στον γενικό κανονισμό για την προστασία δεδομένων (κανονισμός 2016/679).

¹⁴ Κοινό πλαίσιο για την αντιμετώπιση υβριδικών απειλών: απόκριση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, JOIN(2016) 18 final.

¹⁵ Τέτοιες κυβερνοεπιθέσεις μπορεί να περιλαμβάνουν στοχευμένες παραβιάσεις για τη συλλογή ευαίσθητων πληροφοριών με στόχο τη διαρροή τους ή την αλλοίωση και διαρροή τους, ανάληψη του ελέγχου λογαριασμών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, δημιουργία λογαριασμών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που ελέγχονται από μποτ και διαταραχή των συστημάτων τεχνολογίας πληροφοριών οργανισμών όπως εταιρείες ευρυεκπομπής ή εκλογικές επιτροπές.

¹⁶ Βλ. για παράδειγμα την έκθεση του προσωπικού σχεδιασμού πολιτικών και του Ινστιτούτου Στρατηγικών Ερευνών της Γαλλίας:

https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/information_manipulation_rvb_cle838736.pdf

δεόντως εκστρατείες παραπληροφόρησης σχετικά με τον πόλεμο στη Συρία¹⁷, την κατάρριψη του αεροσκάφους MH-17 στην ανατολική Ουκρανία¹⁸ και τη χρήση χημικών όπλων στην επίθεση στο Salisbury¹⁹.

2. ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ: ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΕΙΛΩΝ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗΣ

Η παραπληροφόρηση είναι μια εξελισσόμενη απειλή και απαιτούνται συνεχείς προσπάθειες για την αντιμετώπιση των σχετικών παραγόντων, φορέων, εργαλείων, μεθόδων και στόχων προτεραιότητας, καθώς και του αντικτύπου της. Ορισμένες μορφές παραπληροφόρησης, ιδίως η κρατική, αναλύονται από τη Μονάδα Ανάλυσης Υβριδικών Απειλών της ΕΕ σε συνεργασία με τις ειδικές ομάδες στρατηγικής επικοινωνίας της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης και με την υποστήριξη των υπηρεσιών των κρατών μελών.

Οι παράγοντες της παραπληροφόρησης μπορεί να είναι εσωτερικοί, από τα ίδια τα κράτη μέλη, ή εξωτερικοί, συμπεριλαμβανομένων κρατικών παραγόντων (ή με την υποστήριξη της κυβέρνησης) και μη κρατικών παραγόντων. Σύμφωνα με εκθέσεις²⁰, περισσότερες από 30 χώρες χρησιμοποιούν διάφορες μορφές παραπληροφόρησης και δραστηριοτήτων επηρεασμού, ακόμα και στο εσωτερικό τους. Η χρήση παραπληροφόρησης από παράγοντες εντός των κρατών μελών αποτελεί αυξανόμενη πηγή ανησυχίας σε ολόκληρη την Ένωση. Έχουν αναφερθεί και περιπτώσεις παραπληροφόρησης από μη κρατικούς παράγοντες στην Ένωση, για παράδειγμα σχετικά με τον εμβολιασμό²¹. Όσον αφορά τους εξωτερικούς παράγοντες, υπάρχουν ισχυρά αποδεικτικά στοιχεία για την εμπλοκή της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Ωστόσο, άλλες τρίτες χώρες αναπτύσσουν κι αυτές στρατηγικές παραπληροφόρησης, καθώς μαθαίνουν γρήγορα από τις μεθόδους της Ρωσικής Ομοσπονδίας.

Σύμφωνα με τη Μονάδα Ανάλυσης Υβριδικών Απειλών της ΕΕ, οι δραστηριότητες παραπληροφόρησης της Ρωσικής Ομοσπονδίας²² συνιστούν τη μεγαλύτερη απειλή για την ΕΕ. Είναι συστηματικές, διαθέτουν επαρκείς πόρους και εκτελούνται σε διαφορετική κλίμακα από ό,τι σε άλλες χώρες. Από άποψη συντονισμού, επιπέδων στόχευσης και στρατηγικών επιπτώσεων, οι δραστηριότητες παραπληροφόρησης της Ρωσίας αποτελούν μέρος μιας ευρύτερης υβριδικής απειλής που χρησιμοποιεί διάφορα εργαλεία, μοχλούς πίεσης, καθώς και μη κρατικούς παράγοντες.

¹⁷ Κοινή δήλωση 17 κρατών μελών του Οργανισμού για την Απαγόρευση των Χημικών Όπλων (ΟΑΧΟ) σχετικά με τις χημικές επιθέσεις στη Ντούμα, στη Συρία: <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/manipulation-of-information/article/syria-chemical-attacks-in-douma-7-april-joint-statement-by-france-and-16-other>.

¹⁸ Σχετικά με την εκστρατεία παραπληροφόρησης για την πτήση MH-17, βλ. τα άρθρα της ειδικής ομάδας «East Strategic Communication»: <https://euvsdisinfo.eu/mh17-time-is-running-out-for-disinformation/> και <https://euvsdisinfo.eu/flight-mh-17-three-years-on-getting-the-truth-out-of-eastern-ukraine/> καθώς και τη δήλωση της κοινής ομάδας έρευνας: <https://www.om.nl/onderwerpen/mh17-crash/@104053/reaction-jit-to/>.

¹⁹ <https://euvsdisinfo.eu/timeline-how-russia-built-two-major-disinformation-campaigns/>
Σχετικά με τη ρωσική κυβερνοεπιχείρηση κατά του ΟΑΧΟ στη Χάγη, βλ.: <https://www.government.nl/latest/news/2018/10/04/netherlands-defence-intelligence-and-security-service-disrupts-russian-cyber-operation-targeting-opcw>.

²⁰ Βλ. <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/freedom-net-2017>.

²¹ Βλ. COM(2018) 245 και COM(2018) 244.

²² Το ρωσικό στρατιωτικό δόγμα αναγνωρίζει ρητά τον πόλεμο των πληροφοριών ως έναν από τους τομείς του: <https://www.rusemb.org.uk/press/2029>.

Η συνεχής διεξαγωγή στοχευμένων εκστρατειών παραπληροφόρησης εις βάρος της Ένωσης, των θεσμικών οργάνων και των πολιτικών της είναι πιθανό να αυξηθεί κατά την περίοδο πριν από τις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο του 2019. **Ως εκ τούτου, απαιτείται η ανάληψη επείγουσας και άμεσης δράσης για την προστασία της Ένωσης, των θεσμικών οργάνων και των πολιτών της από την παραπληροφόρηση.**

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν εξελιχθεί σε σημαντικό μέσο διάδοσης της παραπληροφόρησης, μεταξύ άλλων σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως στην περίπτωση της Cambridge Analytica, για τη στοχευμένη προβολή του περιεχομένου παραπληροφόρησης σε συγκεκριμένους χρήστες, οι οποίοι προσδιορίζονται μέσω της μη εξουσιοδοτημένης πρόσβασης και χρήσης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, με απώτατο στόχο τον επηρεασμό των εκλογικών αποτελεσμάτων. Πρόσφατα στοιχεία δείχνουν ότι οι ιδιωτικές υπηρεσίες ανταλλαγής μηνυμάτων χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο για τη διάδοση παραπληροφόρησης²³. Στις σχετικές τεχνικές περιλαμβάνεται η παραποίηση βίντεο («deep fakes») και η πλαστογράφηση επίσημων εγγράφων, η χρήση διαδικτυακού αυτοματοποιημένου λογισμικού (μποτ) για τη διάδοση και εξάπλωση διχαστικού περιεχομένου και συζητήσεων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, οι επιθέσεις τrol σε προφίλ μέσων κοινωνικής δικτύωσης και η κλοπή πληροφοριών. Ταυτόχρονα, πιο παραδοσιακές μέθοδοι, όπως η τηλεόραση, οι εφημερίδες, οι ιστότοποι και οι αλυσίδες μηνυμάτων εξακολουθούν να έχουν σημαντική επιρροή σε πολλές περιοχές. Τα εργαλεία και οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται μεταβάλλονται με γρήγορους ρυθμούς – **εξίσου γρήγορα πρέπει να εξελίσσεται και η αντίδραση σε αυτά.**

Πέρα από την ανάληψη δράσης σε επίπεδο κρατών μελών αλλά και σε ολόκληρη την Ένωση, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει σημαντικό συμφέρον να συνεργαστεί με εταίρους σε τρεις περιοχές προτεραιότητας: την ανατολική και νότια γειτονία της και τα Δυτικά Βαλκάνια. Η αποκάλυψη του υλικού παραπληροφόρησης στις γειτονικές χώρες της Ένωσης δρα συμπληρωματικά προς την αντιμετώπιση του προβλήματος εντός της Ένωσης.

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης έχει συστήσει ειδικές ομάδες στρατηγικής επικοινωνίας που απαρτίζονται από εμπειρογνώμονες με τις κατάλληλες γλωσσικές δεξιότητες και γνώσεις, με στόχο την αντιμετώπιση του ζητήματος και την ανάπτυξη στρατηγικών αντίδρασης. Οι ομάδες αυτές συνεργάζονται στενά με τις υπηρεσίες της Επιτροπής για να διασφαλιστεί η υιοθέτηση συντονισμένης και συνεπούς επικοινωνιακής προσέγγισης στις περιφέρειες.

Με βάση το σχέδιο δράσης για τη στρατηγική επικοινωνία που εγκρίθηκε στις 22 Ιουνίου 2015, η εντολή της ειδικής ομάδας «East Strategic Communication» περιλαμβάνει τρεις άξονες δράσης: i) αποτελεσματική προβολή και προώθηση των πολιτικών της Ένωσης στις χώρες της ανατολικής γειτονίας· ii) ενίσχυση του συνολικού περιβάλλοντος μέσων στην ανατολική γειτονία και στα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης της ελευθερίας των μέσων ενημέρωσης και της ενίσχυσης ανεξάρτητων μέσων και iii) βελτίωση της ικανότητας της Ένωσης να προβλέπει, να αντιμετωπίζει και να αντιδρά στις δραστηριότητες παραπληροφόρησης της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Σε συνέχεια των συμπερασμάτων του Συμβουλίου του Δεκεμβρίου του 2015 και του Ιουνίου του 2017, η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης δημιούργησε δύο πρόσθετες ειδικές ομάδες: την

²³ Σύμφωνα με το πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, φέτος οι πλατφόρμες άμεσης ανταλλαγής μηνυμάτων έχουν φιλοξενήσει εκστρατείες παραπληροφόρησης σε τουλάχιστον 10 χώρες.

ειδική ομάδα «Western Balkans»²⁴ για την αντίστοιχη περιοχή και την ειδική ομάδα «South»²⁵ για τις χώρες της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής και για την περιοχή του Κόλπου.

Από τη σύστασή της, η ειδική ομάδα «East Strategic Communication» έχει προβάλει αποτελεσματικά τις πολιτικές της Ένωσης στις χώρες της ανατολικής γειτονίας της Ένωσης, κυρίως μέσω μιας προσέγγισης που βασίζεται σε εκστρατείες επικοινωνίας. Επιπλέον, η ειδική ομάδα «East Strategic Communication» έχει καταγράψει, αναλύσει και αναδεικνύει πάνω από 4 500 παραδείγματα παραπληροφόρησης από τη Ρωσική Ομοσπονδία: έχει αποκαλύψει διάφορα ψευδή αφηγήματα παραπληροφόρησης, καθώς και τα εργαλεία, τις τεχνικές και τις προθέσεις των εκστρατειών παραπληροφόρησης, και έχει αυξήσει την ευαισθητοποίηση σχετικά με αυτά. Επίκεντρο των δραστηριοτήτων της είναι οι χώρες της ανατολικής εταιρικής σχέσης και τα ρωσικά εγχώρια και διεθνή μέσα και η προσέγγισή της συνίσταται στην αποκάλυψη, βάσει των στοιχείων που συλλέγει, των τάσεων, αφηγημάτων, μεθόδων και διαύλων που χρησιμοποιούνται και στην ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με αυτά.

Επομένως, η εντολή της ειδικής ομάδας «East Strategic Communication» θα πρέπει να διατηρηθεί και η εντολή των άλλων δύο ειδικών ομάδων στρατηγικής επικοινωνίας (Western Balkans και South) θα πρέπει να επανεξεταστεί υπό το πρίσμα της αυξανόμενης κλίμακας και σημασίας των δραστηριοτήτων παραπληροφόρησης σε αυτές τις περιφέρειες, καθώς και της ανάγκης αύξησης της ευαισθητοποίησης σχετικά με τον αρνητικό αντίκτυπο της παραπληροφόρησης.

3. ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΕΝΗ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Για την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης απαιτείται πολιτική βούληση και κοινή δράση με την κινητοποίηση όλων των τμημάτων των κυβερνήσεων (συμπεριλαμβανομένων των κοινοτήτων αντιμετώπισης υβριδικών απειλών, κυβερνοασφάλειας, πληροφοριών και στρατηγικής επικοινωνίας και των αρχών προστασίας των δεδομένων, των εκλογικών αρχών, των αρχών επιβολής του νόμου και των αρχών που είναι αρμόδιες για τα μέσα). Αυτό θα πρέπει να γίνει σε στενή συνεργασία με ομοϊδεάτες εταίρους ανά την υφήλιο. Προϋποθέτει στενή συνεργασία μεταξύ των θεσμικών οργάνων της Ένωσης, των κρατών μελών, της κοινωνίας των πολιτών και του ιδιωτικού τομέα, ιδίως των διαδικτυακών πλατφορμών.

Η συντονισμένη αντίδραση στην παραπληροφόρηση που παρουσιάζεται στο παρόν σχέδιο δράσης βασίζεται σε τέσσερις πυλώνες:

- (i) βελτίωση των ικανοτήτων των θεσμικών οργάνων της Ένωσης όσον αφορά τον εντοπισμό, την ανάλυση και την αποκάλυψη υλικού παραπληροφόρησης·
- (ii) ενίσχυση των συντονισμένων και κοινών αντιδράσεων στην παραπληροφόρηση·
- (iii) κινητοποίηση του ιδιωτικού τομέα για την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης·
- (iv) αύξηση της ευαισθητοποίησης και βελτίωση της ανθεκτικότητας της κοινωνίας.

²⁴ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη διεύρυνση και τη διαδικασία σταθεροποίησης και σύνδεσης της 15ης Δεκεμβρίου 2015.

²⁵ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την καταπολέμηση της τρομοκρατίας που εγκρίθηκαν στις 19 Ιουνίου 2017.

ΠΥΛΩΝΑΣ 1: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΘΕΣΜΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΟΝ ΕΝΤΟΠΙΣΜΟ, ΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΥΛΙΚΟΥ ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

Προκειμένου να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά η απειλή της παραπληροφόρησης, είναι απαραίτητο να ενισχυθούν οι ειδικές ομάδες στρατηγικής επικοινωνίας της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης, οι αντιπροσωπείες της Ένωσης και η Μονάδα Ανάλυσης Υβριδικών Απειλών της ΕΕ μέσω της πρόσληψης πρόσθετου ειδικευμένου προσωπικού, όπως εμπειρογνομόνων στους τομείς της εξόρυξης και ανάλυσης δεδομένων για την επεξεργασία των σχετικών δεδομένων. Είναι επίσης σημαντικό να ανατεθεί εξωτερικά η παροχή συμπληρωματικών υπηρεσιών παρακολούθησης των μέσων ώστε να καλύπτεται ευρύτερο φάσμα πηγών και γλωσσών, καθώς και η διεξαγωγή πρόσθετων ερευνών και μελετών σχετικά με την εμβέλεια και τον αντίκτυπο της παραπληροφόρησης. Επιπλέον, πρέπει να πραγματοποιηθούν επενδύσεις σε αναλυτικά εργαλεία, για παράδειγμα σε ειδικό λογισμικό για την εξόρυξη, την οργάνωση και τη συγκέντρωση μεγάλων όγκων ψηφιακών δεδομένων.

Οι ομάδες στρατηγικής επικοινωνίας της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης θα ενισχυθούν σε δύο φάσεις.

Βραχυπρόθεσμα, ο προϋπολογισμός για δραστηριότητες στρατηγικής επικοινωνίας αναμένεται να υπερδιπλασιαστεί²⁶ το 2019 και παράλληλα θα δημιουργηθούν τουλάχιστον 11 επιπλέον θέσεις ενόψει των ευρωπαϊκών εκλογών. Μεσοπρόθεσμα²⁷ θα ζητηθούν πρόσθετες θέσεις μόνιμων υπαλλήλων για τις ομάδες στρατηγικής επικοινωνίας και τη Μονάδα Ανάλυσης Υβριδικών Απειλών της ΕΕ στην έδρα τους, καθώς και νέες θέσεις στις αντιπροσωπείες στις γειτονικές χώρες, με αποτέλεσμα την αύξηση του προσωπικού κατά 50-55 μέλη συνολικά τα επόμενα δύο έτη.

Θα αναπτυχθούν περαιτέρω συνέργειες μεταξύ των υπηρεσιών της Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης, π.χ. για την ανταλλαγή εργαλείων ή τον σχεδιασμό εκστρατειών επικοινωνίας.

Η ανάλυση απειλών και η αξιολόγηση πληροφοριών αποτελούν τη βάση των εργασιών στον τομέα της παραπληροφόρησης. Η εμπειρογνωσία του Κέντρου Ανάλυσης Πληροφοριών θα πρέπει να αξιοποιηθεί πλήρως για την ανάλυση του μεταβαλλόμενου χαρακτήρα των εκστρατειών παραπληροφόρησης.

Οι ειδικές ομάδες στρατηγικής επικοινωνίας θα συνεργάζονται στενά με τις συναφείς αντιπροσωπείες της ΕΕ και με την Επιτροπή για την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης. Ειδικότερα, θα συνεργάζονται με το εσωτερικό δίκτυο της Επιτροπής για την καταπολέμηση της παραπληροφόρησης, το οποίο συστάθηκε μετά την ανακοίνωση του Απριλίου²⁸.

²⁶ Με βάση τις υπό εξέλιξη συζητήσεις για τον προϋπολογισμό του 2019 προβλέπεται αύξηση από 1,9 εκατ. EUR το 2018 σε 5 εκατ. EUR το 2019.

²⁷ Μέσω τροποποιήσεων του προϋπολογισμού του 2019 και/ή της πρότασης προϋπολογισμού για το 2020.

²⁸ Το εν λόγω δίκτυο απαρτίζεται από τους εκπροσώπους των Γενικών Διευθύνσεων της Επιτροπής και των αντιπροσωπειών της. Επίσης, η Επιτροπή σύστησε πρόσφατα μια ομάδα εργασίας με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης πριν από τις ευρωπαϊκές εκλογές.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να συμπληρώνουν και να στηρίζουν τις δράσεις των θεσμικών οργάνων της Ένωσης μέσω της αύξησης των εθνικών ικανοτήτων τους και της υποστήριξης των αναγκαίων αυξήσεων πόρων για τα θεσμικά όργανα της Ένωσης.

Δράση 1: Εν όψει των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο του 2019 συγκεκριμένα, αλλά και με πιο μακροπρόθεσμη προοπτική, η Ύπατη Εκπρόσωπος σε συνεργασία με τα κράτη μέλη θα ενισχύσει τις ειδικές ομάδες στρατηγικής επικοινωνίας και τις αντιπροσωπείες της Ένωσης με επιπλέον προσωπικό και νέα εργαλεία, τα οποία είναι απαραίτητα για τον εντοπισμό, την ανάλυση και την αποκάλυψη των δραστηριοτήτων παραπληροφόρησης. Τα κράτη μέλη θα πρέπει, επίσης, εάν κρίνεται σκόπιμο, να αναβαθμίσουν τις εθνικές ικανότητές τους στον εν λόγω τομέα και να υποστηρίξουν την αναγκαία αύξηση πόρων για τις ειδικές ομάδες στρατηγικής επικοινωνίας και τις αντιπροσωπείες της Ένωσης.

Δράση 2: Η Ύπατη Εκπρόσωπος θα επανεξετάσει την εντολή των ειδικών ομάδων στρατηγικής επικοινωνίας για τα Δυτικά Βαλκάνια και για τον Νότο για να τις βοηθήσει να καταπολεμήσουν αποτελεσματικά την παραπληροφόρηση σε αυτές τις περιοχές.

ΠΥΛΩΝΑΣ 2: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Οι πρώτες ώρες μετά τη δημοσιοποίηση υλικού παραπληροφόρησης έχουν ζωτική σημασία για τον εντοπισμό της παραπληροφόρησης, την ανάλυσή της και την αντίδραση σε αυτήν. Για τον λόγο αυτόν, **θα δημιουργηθεί ένα Σύστημα Ταχείας Ειδοποίησης που θα παρέχει ειδοποιήσεις σε πραγματικό χρόνο σχετικά με εκστρατείες παραπληροφόρησης**, μέσω ειδικής τεχνολογικής υποδομής. Έτσι θα διευκολυνθεί η ανταλλαγή δεδομένων και αξιολογήσεων, ώστε να είναι δυνατή η κοινή επίγνωση της κατάστασης, ο συντονισμός του καταλογισμού και της αντίδρασης και η αποδοτική χρήση του χρόνου και των πόρων.

Ενόψει της δημιουργίας του Συστήματος Ταχείας Ειδοποίησης, **κάθε κράτος μέλος θα πρέπει να ορίσει, σύμφωνα με το θεσμικό του πλαίσιο, ένα σημείο επαφής, που, κατά προτίμηση, θα βρίσκεται εντός των υπηρεσιών στρατηγικής επικοινωνίας**. Το εν λόγω σημείο επαφής θα κοινοποιεί τις ειδοποιήσεις και θα εξασφαλίζει τον συντονισμό με όλες τις άλλες σχετικές εθνικές αρχές, καθώς και με την Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης. Αυτό θα συμβαίνει με την επιφύλαξη των υφιστάμενων αρμοδιοτήτων των εθνικών αρχών σύμφωνα με το ενωσιακό και/ή το εθνικό δίκαιο ή με άλλα τμήματα του παρόντος σχεδίου δράσης. Όταν η παραπληροφόρηση αφορά εκλογική διαδικασία ή τη λειτουργία των δημοκρατικών θεσμικών οργάνων στα κράτη μέλη, τα εθνικά σημεία επαφής θα πρέπει να συνεργάζονται στενά με τα εθνικά εκλογικά δίκτυα²⁹. Στην περίπτωση αυτή, τα αποτελέσματα του Συστήματος Ταχείας Ειδοποίησης θα πρέπει να κοινοποιούνται στο ευρωπαϊκό δίκτυο εκλογικής συνεργασίας³⁰, ιδίως για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με απειλές που σχετίζονται με την εκλογική διαδικασία και για την υποστήριξη της ενδεχόμενης επιβολής κυρώσεων. Οι διαδικτυακές πλατφόρμες θα πρέπει να συνεργάζονται

²⁹ Βλ. σύσταση C(2018) 5949 σχετικά με τα δίκτυα εκλογικής συνεργασίας, τη διαφάνεια στο διαδίκτυο και την προστασία από επιθέσεις στον κυβερνοχώρο και την καταπολέμηση των εκστρατειών παραπληροφόρησης στο πλαίσιο της εκλογικής διαδικασίας για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Τα δίκτυα αυτά θα λειτουργήσουν ως πόλοι για τις εθνικές εκλογικές αρχές, τις ρυθμιστικές αρχές στον τομέα των οπτικοακουστικών μέσων, τις αρχές κυβερνοασφάλειας και προστασίας των δεδομένων, καθώς και τις σχετικές ομάδες εμπειρογνομόνων, για παράδειγμα σχετικά με την παιδεία στα μέσα. Αποτελούν, από κοινού με τα θεσμικά όργανα της Ένωσης, το ευρωπαϊκό εκλογικό δίκτυο. Το ευρωπαϊκό εκλογικό δίκτυο θα συγκληθεί για πρώτη φορά τον Ιανουάριο του 2019.

³⁰ Συστάθηκε σύμφωνα με τη σύσταση που εκδόθηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 2018.

με τα εθνικά σημεία επαφής που υποστηρίζουν το Σύστημα Ταχείας Ειδοποίησης, ιδίως κατά τη διάρκεια εκλογικών περιόδων, για να παρέχουν έγκαιρα σχετικές πληροφορίες.

Το Σύστημα Ταχείας Ειδοποίησης θα πρέπει να συνδέεται στενά με τις υφιστάμενες υπηρεσίες που λειτουργούν 24 ώρες το 24ωρο και 7 ημέρες την εβδομάδα, όπως το Κέντρο Συντονισμού Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών³¹ και η αίθουσα διαχείρισης κρίσεων της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης³². Ως δίαυλοι για την ανταλλαγή πληροφοριών θα μπορούσαν επίσης να χρησιμοποιηθούν η Μονάδα Ανάλυσης Υβριδικών Απειλών του Κέντρου Ανάλυσης Πληροφοριών της ΕΕ καθώς και οι σχετικές ομάδες εργασίας του Συμβουλίου. Η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος θα εξασφαλίσουν την τακτική ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών με τους βασικούς εταίρους, μεταξύ άλλων, στο πλαίσιο της Ομάδας των 7 και του Οργανισμού Βορειοατλαντικού Συμφώνου.

Η ταχεία αντίδραση μέσω τεκμηριωμένης και αποτελεσματικής επικοινωνίας έχει θεμελιώδη σημασία για την αντιμετώπιση και την αποτροπή της παραπληροφόρησης, μεταξύ άλλων σε περιπτώσεις παραπληροφόρησης που αφορούν ενωσιακά ζητήματα και πολιτικές. Αυτό είναι σημαντικό για την προώθηση μιας ανοικτής, δημοκρατικής συζήτησης, χωρίς χειραγώγηση, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο των προσεχών εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Τα θεσμικά όργανα της Ένωσης³³ και τα κράτη μέλη θα πρέπει να βελτιώσουν την ικανότητά τους να αντιδρούν και να επικοινωνούν αποτελεσματικά. Η Επιτροπή έχει ήδη αυξήσει τη χρηματοδότησή της για καλύτερες δραστηριότητες επικοινωνίας, οι οποίες υλοποιούνται μέσω των περιφερειακών προγραμμάτων επικοινωνίας, μεταξύ άλλων στην περιοχή γειτονίας της Ένωσης και στις αντιπροσωπείες της Ένωσης. Όλα τα θεσμικά όργανα της Ένωσης δραστηριοποιούνται ενεργά στην προβολή της ευρωπαϊκής δράσης και των πολιτικών της Ένωσης, ιδίως οι αντιπροσωπείες της Επιτροπής και τα γραφεία συνδέσμου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στα κράτη μέλη, τα οποία διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην προβολή τοπικά προσαρμοσμένων μηνυμάτων, μεταξύ άλλων με ειδικά εργαλεία για την κατάρριψη μυθευμάτων και τη διάδοση των πραγματικών γεγονότων³⁴.

Η συνεργασία ανάμεσα στα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της Ένωσης πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω, ιδίως όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών, την κοινή εκμάθηση, την ευαισθητοποίηση, και την προληπτική ανταλλαγή μηνυμάτων και έρευνας. Απαιτείται μεγαλύτερη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών και των θεσμικών οργάνων της Ένωσης, προκειμένου να βελτιωθεί η επίγνωση της κατάστασης και οι αντίστοιχες ικανότητες αντίδρασης. Η προληπτική και αντικειμενική επικοινωνία σχετικά με τις αξίες και τις πολιτικές της Ένωσης είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική όταν διεξάγεται άμεσα από τα κράτη μέλη. Προς τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος καλούν τα κράτη

³¹ Το Κέντρο Συντονισμού Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών συστάθηκε βάσει του άρθρου 7 της απόφασης 1313/2013/ΕΕ περί μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ένωσης.

³² Η αίθουσα διαχείρισης κρίσεων αποτελεί μόνιμο όργανο επιφυλακής της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης το οποίο παρέχει παρακολούθηση και επίγνωση της τρέχουσας κατάστασης σε παγκόσμιο επίπεδο. Αποτελεί τμήμα του Κέντρου Ανάλυσης Πληροφοριών της ΕΕ και λειτουργεί ως κόμβος πληροφοριών για όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς από τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα.

³³ Στο πλαίσιο της Επιτροπής, οι Επίτροποι, η υπηρεσία εκπροσώπου Τύπου και οι αντιπροσωπείες της Επιτροπής θα διατηρήσουν τον καίριο ρόλο της παρέμβασης ώστε να διασφαλίζεται η αποκατάσταση της αλήθειας σε αναφορές των μέσων ενημέρωσης.

³⁴ Πολλές αντιπροσωπείες της Επιτροπής έχουν αναπτύξει τοπικά προσαρμοσμένα εργαλεία για την κατάρριψη της παραπληροφόρησης, όπως το Les Décodeurs de l'Europe στη Γαλλία, το UE Vero Falso στην Ιταλία, το Euromyty.sk στη Σλοβακία, και τον διαγωνισμό κινουμένων σχεδίων για τη διάλυση των μύθων γύρω από την ΕΕ στην Αυστρία και την αντίστοιχη σειρά κινουμένων σχεδίων στη Ρουμανία.

μέλη να εντείνουν τις προσπάθειές τους στον τομέα της επικοινωνίας και να υπερασπίζονται την Ένωση και τα θεσμικά της όργανα έναντι των εκστρατειών παραπληροφόρησης.

Δράση 3: Έως τα τέλη Μαρτίου 2019, η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, θα δημιουργήσουν ένα Σύστημα Ταχείας Ειδοποίησης για την αντιμετώπιση των εκστρατειών παραπληροφόρησης, σε στενή συνεργασία με υφιστάμενα δίκτυα, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, καθώς και τον Οργανισμό Βορειοατλαντικού Συμφώνου και τον μηχανισμό ταχείας αντίδρασης της Ομάδας των 7.

Δράση 4: Ενόψει των επικείμενων ευρωπαϊκών εκλογών, η Επιτροπή, σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, θα εντείνει τις προσπάθειες προβολής των αξιών και των πολιτικών της Ένωσης. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενισχύσουν σημαντικά τις δικές τους προσπάθειες προβολής των αξιών και των πολιτικών της Ένωσης.

Δράση 5: Η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, θα ενισχύσουν τη στρατηγική επικοινωνία στην περιοχή γειτονίας της Ένωσης.

ΠΥΛΩΝΑΣ 3: ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

Οι διαδικτυακές πλατφόρμες, οι διαφημιστές και ο κλάδος της διαφήμισης καλούνται να διαδραματίσουν κρίσιμο ρόλο στην αντιμετώπιση του προβλήματος της παραπληροφόρησης, καθώς η κλίμακά του σχετίζεται άμεσα με την ικανότητα των πλατφορμών να ενισχύουν, να μεταδίδουν στοχευμένα και να διαδίδουν μηνύματα παραπληροφόρησης από κακόβουλους φορείς. Δεδομένων των αποτυχιών των εν λόγω παραγόντων κατά το παρελθόν να αντιμετωπίσουν επαρκώς το πρόβλημα, η Επιτροπή τους κάλεσε, τον Απρίλιο του 2018, να εντείνουν τις προσπάθειές τους. Με αυτά τα δεδομένα, δημοσιεύθηκε στις 26 Σεπτεμβρίου 2018 ο κώδικας δεοντολογίας για την παραπληροφόρηση³⁵. Οι κύριες διαδικτυακές πλατφόρμες που υπέγραψαν τον κώδικα δεοντολογίας δεσμεύτηκαν να πραγματοποιήσουν συγκεκριμένες δράσεις που πρέπει να υλοποιηθούν πριν από τις εκλογές του 2019 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Η Επιτροπή καλεί όλους τους υπογράφοντες τον κώδικα δεοντολογίας να υλοποιήσουν τις δράσεις και τις διαδικασίες που καθορίζονται στον κώδικα γρήγορα και αποτελεσματικά σε επίπεδο ΕΕ, δίνοντας προτεραιότητα στις δράσεις που είναι επείγουσες και σημαντικές για τη διασφάλιση του αδιάβλητου χαρακτήρα των ευρωπαϊκών εκλογών του 2019. Ειδικότερα, οι μεγάλες διαδικτυακές πλατφόρμες θα πρέπει άμεσα i) να διασφαλίσουν τον έλεγχο της τοποθέτησης διαφημίσεων και τη διαφάνεια της πολιτικής διαφήμισης, με βάση αποτελεσματικούς ελέγχους δέουσας επιμέλειας ως προς την ταυτότητα των χορηγών, ii) να κλείσουν τους ψεύτικους λογαριασμούς που είναι ενεργοί στις υπηρεσίες τους και iii) να εντοπίσουν τα αυτοματοποιημένα μωτ και να τα επισημάνουν αναλόγως. Οι διαδικτυακές πλατφόρμες θα πρέπει επίσης να συνεργαστούν με τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές του

³⁵ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/code-practice-disinformation>. Στις 16 Οκτωβρίου, οι αρχικοί υπογράφωντες παρέιχαν τις επίσημες προσχωρήσεις τους στον κώδικα, προσδιορίζοντας τις δεσμεύσεις που θα αναλάβει κάθε υπογράφων και έναν πίνακα στον οποίο αναφέρονται οι αντίστοιχες εταιρικές βέλτιστες πρακτικές, καθώς και ορόσημα για τη συνολική εφαρμογή του κώδικα στην ΕΕ. Στους αρχικούς υπογράφοντες περιλαμβάνονται οι κυριότερες διαδικτυακές πλατφόρμες (Facebook, Google, Youtube, Twitter), πάροχοι λογισμικού (Mozilla), διαφημιζόμενοι καθώς και μια σειρά επαγγελματικών ενώσεων οι οποίες εκπροσωπούν τις διαδικτυακές πλατφόρμες και τον διαφημιστικό κλάδο. Ο κώδικας δεοντολογίας αναμένεται να δημιουργήσει ένα πιο διαφανές, αξιόπιστο και υπεύθυνο διαδικτυακό οικοσύστημα και να προστατεύσει τους χρήστες από την παραπληροφόρηση.

οπτικοακουστικού τομέα και με ανεξάρτητους ελεγκτές γεγονότων και ερευνητές για τον εντοπισμό και τον χαρακτηρισμό των εκστρατειών παραπληροφόρησης, ιδίως κατά τη διάρκεια προεκλογικών περιόδων, και για την ευρύτερη προβολή και διάδοση εξακριβωμένου περιεχομένου.

Η Επιτροπή, με τη βοήθεια της ομάδας ευρωπαϊκών ρυθμιστικών αρχών για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων (ERGA)³⁶, θα παρακολουθεί την εφαρμογή των δεσμεύσεων του κώδικα δεοντολογίας από τους υπογράφοντες και θα ενημερώνει τακτικά κατά πόσον και σε ποιον βαθμό οι επιμέρους πλατφόρμες τηρούν αυτές τις δεσμεύσεις. Για να είναι δυνατή η αποτελεσματική και ολοκληρωμένη παρακολούθηση, οι πλατφόρμες θα πρέπει, έως το τέλος του έτους, να παράσχουν στην Επιτροπή επικαιροποιημένες και πλήρεις πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα που έχουν λάβει για να συμμορφωθούν με τις δεσμεύσεις αυτές. Η Επιτροπή θα δημοσιεύσει τις πληροφορίες αυτές τον Ιανουάριο του 2019. Από τον Ιανουάριο του 2019, οι πλατφόρμες θα πρέπει επίσης να παρέχουν πλήρεις πληροφορίες, μεταξύ άλλων απαντώντας σε συγκεκριμένα αιτήματα της Επιτροπής, σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζουν τις δεσμεύσεις σε τακτική βάση, προκειμένου να καταστεί δυνατή η στοχευμένη παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τον κώδικα ενόψει των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Οι πληροφορίες αυτές θα δημοσιευτούν επίσης.

Επιπλέον, ο κώδικας δεοντολογίας προβλέπει ότι οι υπογράφοντες θα υποβάλουν πλήρη έκθεση μετά την πάροδο δώδεκα μηνών. Οι εκθέσεις αυτές θα πρέπει να περιλαμβάνουν πλήρη στοιχεία και πληροφορίες, ώστε να είναι δυνατή η εμπεριστατωμένη αξιολόγηση εκ μέρους της Επιτροπής. Σε αυτή τη βάση, η **Επιτροπή, επικουρούμενη από ανεξάρτητη εμπειρογνομosύνη και με τη συνδρομή της ERGA, θα αξιολογήσει τη συνολική αποτελεσματικότητα του κώδικα δεοντολογίας**. Η Επιτροπή μπορεί επίσης να ζητήσει βοήθεια από το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο του Οπτικοακουστικού Τομέα.

Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η συνολική αποτελεσματικότητα του κώδικα εξαρτάται από την ευρύτερη δυνατή συμμετοχή των διαδικτυακών πλατφορμών και του κλάδου της διαδικτυακής διαφήμισης. Ως εκ τούτου, καλεί περαιτέρω ενδιαφερομένους να προσχωρήσουν στον κώδικα.

Δράση 6: Η Επιτροπή θα διασφαλίσει τη στενή και διαρκή παρακολούθηση της εφαρμογής του κώδικα δεοντολογίας. Όπου απαιτείται, ιδίως ενόψει των ευρωπαϊκών εκλογών, η Επιτροπή θα ασκήσει πίεση για την ταχεία και αποτελεσματική συμμόρφωση. Η Επιτροπή θα διενεργήσει διεξοδική αξιολόγηση κατά το πέρας της αρχικής δωδεκάμηνης περιόδου εφαρμογής του κώδικα. Εάν η εφαρμογή και ο αντίκτυπος του κώδικα δεοντολογίας δεν αποδειχθούν ικανοποιητικά, η Επιτροπή μπορεί να προτείνει περαιτέρω δράσεις, συμπεριλαμβανομένων δράσεων ρυθμιστικού χαρακτήρα.

ΠΥΛΩΝΑΣ 4: ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

³⁶ Η ομάδα των ευρωπαϊκών ρυθμιστικών αρχών για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων περιλαμβάνει όλες τις σχετικές ρυθμιστικές αρχές όλων των κρατών μελών. Παρέχει τεχνικές συμβουλές στην Επιτροπή σε μια σειρά τομέων που σχετίζονται με την εφαρμογή της οδηγίας, διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ εθνικών ρυθμιστικών αρχών και/ή φορέων, καθώς και μεταξύ των εθνικών ρυθμιστικών αρχών και/ή φορέων και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η αναθεωρημένη οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων ενίσχυσε περαιτέρω τον ρόλο της εν λόγω ομάδας, ιδίως όσον αφορά τις πλατφόρμες ανταλλαγής βίντεο.

Η μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση του κοινού έχει ζωτική σημασία για τη βελτίωση της ανθεκτικότητας της κοινωνίας έναντι της απειλής της παραπληροφόρησης. Η αφετηρία είναι η καλύτερη κατανόηση των πηγών παραπληροφόρησης, των προθέσεων, των εργαλείων και των στόχων της παραπληροφόρησης, αλλά και της δικής μας ευπάθειας. Μια άρτια επιστημονική μέθοδος θα μπορούσε να συμβάλει στον εντοπισμό των βασικών αδυναμιών σε όλα τα κράτη μέλη³⁷. Είναι σημαντικό να κατανοήσουμε πώς και γιατί οι πολίτες, και ενίοτε ολόκληρες κοινότητες, έλκονται από αφηγήματα παραπληροφόρησης και να καθορίσουμε μια συνολική απάντηση στο φαινόμενο αυτό.

Η οικοδόμηση ανθεκτικότητας περιλαμβάνει επίσης εξειδικευμένους κύκλους κατάρτισης, δημόσιες συσκέψεις και συζητήσεις, καθώς και άλλες μορφές κοινής μάθησης των μέσων. Περιλαμβάνει επίσης την ενδυνάμωση όλων των τομέων της κοινωνίας και, ειδικότερα, τη βελτίωση της παιδείας των πολιτών στα μέσα, ώστε να κατανοούν πώς να εντοπίζουν την παραπληροφόρηση και πώς να προφυλάσσονται από αυτήν.

Για τη συνολική αντίδραση στην παραπληροφόρηση απαιτείται η ενεργός συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών. **Στην ανακοίνωση και στη σύσταση³⁸ που περιλαμβάνονται στη δέσμη μέτρων για την εξασφάλιση ελεύθερων και δίκαιων ευρωπαϊκών εκλογών (δέσμη μέτρων για τις εκλογές), τα κράτη μέλη καλούνται να συνεργαστούν με τα μέσα, τις διαδικτυακές πλατφόρμες, τους παρόχους τεχνολογίας πληροφοριών και άλλους, σε δραστηριότητες ευαισθητοποίησης για την αύξηση της διαφάνειας των εκλογών και την οικοδόμηση εμπιστοσύνης στις εκλογικές διαδικασίες.** Η ενεργός συμμετοχή και παρακολούθηση των κρατών μελών στο πλαίσιο αυτό είναι αναγκαία ενόψει της προετοιμασίας των ευρωπαϊκών εκλογών.

Οι ανεξάρτητοι ελεγκτές γεγονότων και οι ερευνητές διαδραματίζουν κομβικό ρόλο στην προώθηση της κατανόησης των δομών που συντηρούν την παραπληροφόρηση και των μηχανισμών που διαμορφώνουν τον τρόπο διάδοσής της μέσω του διαδικτύου. Επιπλέον, μέσω των δραστηριοτήτων τους, αυξάνουν την ευαισθητοποίηση όσον αφορά διάφορα είδη απειλών παραπληροφόρησης και μπορούν να συμβάλουν στον μετριασμό των αρνητικών τους επιπτώσεων. Είναι αναγκαίο να ενισχυθεί η ικανότητά τους να εντοπίζουν και να αποκαλύπτουν τις απειλές παραπληροφόρησης και να διευκολύνουν τη διασυννοριακή συνεργασία. Δίνοντας συνέχεια στις δράσεις που περιγράφονται στην ανακοίνωση του Απριλίου, είναι αναγκαία η ευρύτερη δραστηριοποίηση εθνικών πολυεπιστημονικών ομάδων ανεξάρτητων ελεγκτών γεγονότων και ακαδημαϊκών ερευνητών με ειδικές γνώσεις για τοπικά περιβάλλοντα πληροφόρησης. Αυτό απαιτεί την υποστήριξη και τη συνεργασία των κρατών μελών, ώστε να διευκολυνθεί η λειτουργία του ευρωπαϊκού δικτύου ελεγκτών γεγονότων, με πλήρη σεβασμό της ανεξαρτησίας των δραστηριοτήτων ελέγχου των γεγονότων και έρευνας. Στο πλαίσιο του προγράμματος του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη»³⁹, η Επιτροπή θα χρηματοδοτήσει μια ψηφιακή πλατφόρμα που θα διασυνδέσει τις ανεξάρτητες εθνικές πολυεπιστημονικές ομάδες.

³⁷ Αυτό θα μπορούσε να διερευνηθεί περαιτέρω στο πλαίσιο των εργασιών του παρατηρητηρίου για την πολυφωνία στα μέσα ενημέρωσης, ενός έργου που συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και υλοποιείται από το Κέντρο για την Πολυφωνία και την Ελευθερία των Μέσων Ενημέρωσης στη Φλωρεντία.

³⁸ Βλ. σύσταση της Επιτροπής σχετικά με τα δίκτυα εκλογικής συνεργασίας, τη διαφάνεια στο διαδίκτυο και την προστασία από επιθέσεις στον κυβερνοχώρο και την καταπολέμηση των εκστρατειών παραπληροφόρησης στο πλαίσιο της εκλογικής διαδικασίας για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, C(2018) 5949.

³⁹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1316/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, για τη σύσταση της διευκόλυνσης «Συνδέοντας την Ευρώπη», την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 913/2010 και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 680/2007 και (ΕΚ) αριθ. 67/2010.

Για να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση και η ανθεκτικότητα του κοινού, η Επιτροπή θα εντείνει περαιτέρω την προσήλωσή της και τις τρέχουσες δραστηριότητές της σχετικά με την παιδεία στα μέσα, προκειμένου να ενδυναμωθούν οι πολίτες της Ένωσης, ώστε να εντοπίζουν και να αντιμετωπίζουν καλύτερα την παραπληροφόρηση⁴⁰. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εφαρμόσουν με ταχείς ρυθμούς τη διάταξη της αναθεωρημένης οδηγίας για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων που τα υποχρεώνει να προωθήσουν και να αναπτύξουν δεξιότητες παιδείας στα μέσα⁴¹.

Η Επιτροπή, στην πρότασή της για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»⁴², πρότεινε να χρηματοδοτηθεί η ανάπτυξη νέων εργαλείων για την καλύτερη κατανόηση και την καταπολέμηση της παραπληροφόρησης στο διαδίκτυο. Η Επιτροπή θα υποστηρίξει επίσης, κατά περίπτωση, ενημερωτικές εκστρατείες για την ευαισθητοποίηση των χρηστών σχετικά με τις πιο πρόσφατες τεχνολογίες (π.χ. υλικό «deep fake»).

Το έργο των ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης έχει ουσιώδη σημασία για την εύρυθμη λειτουργία μιας δημοκρατικής κοινωνίας. Η Επιτροπή⁴³ θα συνεχίσει, επομένως, να στηρίζει τα ανεξάρτητα μέσα ενημέρωσης και τους ερευνητικούς δημοσιογράφους, καθώς συμβάλλουν στην αποκάλυψη της παραπληροφόρησης. Επιπλέον, η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να εφαρμόζει ειδικά προγράμματα που σχετίζονται με τη στήριξη των μέσων, μεταξύ άλλων με χρηματοδοτική στήριξη, και του επαγγελματισμού στις γειτονικές της χώρες⁴⁴.

Δράση 7: Ενόψει ιδίως των ευρωπαϊκών εκλογών του 2019, αλλά και σε πιο μακροπρόθεσμο ορίζοντα, η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, θα οργανώσουν στοχευμένες εκστρατείες για το κοινό και προγράμματα κατάρτισης για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τους διαμορφωτές της κοινής γνώμης στην Ένωση και στις γειτονικές της χώρες με στόχο την ευαισθητοποίηση σχετικά με τις αρνητικές επιπτώσεις της παραπληροφόρησης. Οι προσπάθειες για την ενίσχυση του έργου των ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης και της ποιοτικής δημοσιογραφίας, καθώς και η έρευνα της παραπληροφόρησης θα συνεχιστούν, προκειμένου να διαμορφωθεί μια συνολική αντίδραση στο φαινόμενο αυτό.

Δράση 8: Τα κράτη μέλη, σε συνεργασία με την Επιτροπή, θα πρέπει να υποστηρίξουν τη δημιουργία πολυεπιστημονικών ομάδων ανεξάρτητων ελεγκτών γεγονότων και ερευνητών με ειδικές γνώσεις για τοπικά περιβάλλοντα πληροφόρησης, ώστε να εντοπίζουν και να

⁴⁰ Σε αυτές τις δραστηριότητες θα περιλαμβάνεται μια ενωσιακή διαδικτυακή βιβλιοθήκη και ένα κέντρο μάθησης για την παιδεία στα ψηφιακά μέσα, καθώς και άλλα εργαλεία για την παιδεία στα μέσα.

⁴¹ Άρθρο 33α της αναθεωρημένης οδηγίας για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων.

⁴² COM(2018) 435.

⁴³ Το πρόγραμμα Δημιουργική Ευρώπη, εφόσον εγκριθεί, θα συμβάλει στην ενίσχυση του τομέα των μέσων ενημέρωσης της Ευρώπης, στην πολυμορφία και την πολυφωνία του δημοσιογραφικού περιεχομένου, καθώς και σε μια κριτική προσέγγιση του περιεχομένου των μέσων μέσω του γραμματισμού στα μέσα επικοινωνίας, COM (2018) 438 τελικό.

⁴⁴ Η Επιτροπή χρηματοδοτεί το έργο «openmediahub» με στόχο: i) να παράσχει στους δημοσιογράφους στη γειτονία της ΕΕ τις απαραίτητες δεξιότητες για ανεξάρτητη και αντικειμενική πληροφόρηση· ii) να βελτιώσει τις δεξιότητες του προσωπικού σύνταξης και iii) να ενισχύσει το δίκτυο των επαγγελματιών των μέσων ενημέρωσης και των δημοσιογράφων στη γειτονία. Όσον αφορά τα Δυτικά Βαλκάνια, η Επιτροπή παρέχει χρηματοδοτική στήριξη για τη δημιουργία ενός δικτύου δημοσιογραφικών ενώσεων, την οικοδόμηση εμπιστοσύνης στα μέσα και την ενίσχυση των δικαστικών συστημάτων για την υπεράσπιση της ελευθερίας της έκφρασης. Στον τομέα αυτό, η Επιτροπή στηρίζει επίσης τα δημόσια μέσα ενημέρωσης, τα νέα ανεξάρτητα μέσα ενημέρωσης, και τη βελτίωση της ποιότητας και του επαγγελματισμού στη δημοσιογραφία.

αποκαλύπτουν τις εκστρατείες παραπληροφόρησης σε διάφορα κοινωνικά δίκτυα και ψηφιακά μέσα.

Δράση 9: Στο πλαίσιο της εβδομάδας για την παιδεία στα μέσα, που θα πραγματοποιηθεί τον Μάρτιο του 2019, και σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, η Επιτροπή θα στηρίζει τη διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ των επαγγελματιών της παιδείας στα μέσα, καθώς και τη δρομολόγηση πρακτικών εργαλείων για την προώθηση της παιδείας στα μέσα για το κοινό. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να εφαρμόσουν με ταχείς ρυθμούς τις διατάξεις της οδηγίας για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων που αναφέρονται στην παιδεία στα μέσα.

Δράση 10: Ενόψει των επικείμενων ευρωπαϊκών εκλογών του 2019, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν την αποτελεσματική παρακολούθηση της δέσμης μέτρων για τις εκλογές, ιδίως της σύστασης. Η Επιτροπή θα παρακολουθεί στενά τον τρόπο εφαρμογής της δέσμης μέτρων και, κατά περίπτωση, θα παρέχει σχετική στήριξη και συμβουλές.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παραπληροφόρηση αποτελεί μείζονα πρόκληση για τις δημοκρατίες και τις κοινωνίες της Ευρώπης, και η Ένωση πρέπει να την αντιμετωπίσει παραμένοντας πιστή στις ευρωπαϊκές αξίες και ελευθερίες. Η παραπληροφόρηση υπονομεύει την εμπιστοσύνη των πολιτών στη δημοκρατία και στους δημοκρατικούς θεσμούς. Συμβάλλει επίσης στην πόλωση των απόψεων των πολιτών και παρεμβαίνει στην δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων. Μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για να υπονομεύσει το ευρωπαϊκό εγχείρημα. Το γεγονός αυτό μπορεί να έχει σημαντικές αρνητικές κοινωνικές συνέπειες σε ολόκληρη την Ένωση, ιδίως κατά την περίοδο μέχρι τις εκλογές του 2019 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Για τη διαφύλαξη της δημοκρατικής διαδικασίας και της εμπιστοσύνης των πολιτών στους δημόσιους θεσμούς τόσο σε εθνικό όσο και σε ενωσιακό επίπεδο είναι απαραίτητη η ισχυρή δέσμευση και η ταχεία ανάληψη δράσης. Στο παρόν σχέδιο δράσης καθορίζονται οι βασικές ενέργειες για την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης με μια συντονισμένη προσέγγιση των θεσμικών οργάνων της Ένωσης και των κρατών μελών. Επισημαίνονται επίσης τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν κατά προτεραιότητα από τους διάφορους φορείς ενόψει των εκλογών του 2019 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενδυναμώσουν τη μεταξύ τους αλληλεγγύη και να υπερασπιστούν την Ένωση από υβριδικές επιθέσεις, μεταξύ άλλων και επιθέσεις με τη μέθοδο της παραπληροφόρησης.

Ταυτόχρονα, και σε μακροπρόθεσμο επίπεδο, ο στόχος είναι η ΕΕ και οι γειτονικές της χώρες να αποκτήσουν αυξημένη ανθεκτικότητα έναντι της παραπληροφόρησης. Για αυτό απαιτούνται συνεχείς και επίμονες προσπάθειες για την υποστήριξη της εκπαίδευσης και της παιδείας στα μέσα, της δημοσιογραφίας, των ελεγκτών γεγονότων, των ερευνητών και της κοινωνίας των πολιτών συνολικά.

Συνεπώς, η Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος:

- υπενθυμίζουν ότι, για να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά όλες οι διαφορετικές πτυχές της απειλής της παραπληροφόρησης, απαιτείται κοινή δράση από όλους τους αρμόδιους θεσμικούς φορείς, καθώς και από τον ιδιωτικό τομέα, ιδίως τις διαδικτυακές πλατφόρμες, καθώς και την κοινωνία των πολιτών στο σύνολό της·
- καλούν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να προσυπογράψει το παρόν σχέδιο δράσης·

- καλούν τα κράτη μέλη να συνεργαστούν μεταξύ τους για την πραγματοποίηση των δράσεων που προβλέπονται στο παρόν σχέδιο δράσης·
- καλούν, ως ζήτημα προτεραιότητας, όλους τους αρμόδιους φορείς να υλοποιήσουν τις δράσεις εκείνες που είναι επείγουσες και σημαντικές ενόψει των επερχόμενων ευρωπαϊκών εκλογών του Μαΐου 2019.